

14 juni, Gouda St. Janskerk, 20.00 uur

De Nederlandse Bachvereniging

Charles de Wolff _____ dirigent
 Linda Haslach en Marianne _____
 Kweksilber _____ sopraan
 Mark Deller _____ alto
 Robert Bruins _____ tenor
 Max van Egmond _____ bariton

W.A. Mozart
 Messe in c, KV 427

J.S. Bach
 uit Hohe Messe Kyrie-Gloria

W.A. Mozart—Grosse Messe

De 'Grosse Messe' in c moll KV 427 is naast het Requiem van Mozart zijn belangrijkste kerkmuzikale werk. Net als het Requiem is ook dit meesterwerk onvoltooid gebleven. Mozart schreef deze compositie in het begin van de periode dat hij in Wenen verbleef, als inlossing van een gelofte die de pas verloofde componist deed i.v.m. een ziekte van zijn a.s. vrouw of wellicht meer algemeen ten gunste van een voltooiing van zijn verloving naar een gelukkig huwelijk met Constanze. Hij begon aan deze Mis in de zomer van 1782, maar voltooide hem nooit. Toen hij in augustus 1783 voor het eerst met zijn jonge bruid Salzburg bezocht, nam hij met het oog op zijn gelofte, de c moll Mis mee, al was het fragmentarisch. De enige delen van de Mis die hij componeerde zijn het Kyrie, Gloria, Sanctus en Benedictus, het begin van het Credo en hij maakte een aanzet met het 'Et incarnatus est' hieruit. Voor de eerste uitvoering, die waarschijnlijk op 25 augustus in de St. Peter's Dom plaats vond en waaraan Constanze—die een uitstekende zangeres was—de hoogste van de twee sopraanpartijen zong, voegde Mozart delen uit eerder gecomponeerde Missen ertoe.

Gedurende de eerste jaren van zijn verblijf in Wenen, nadat hij de dienst van de Aartsbisschop van Salzburg had verlaten, hield Mozart zich in belangrijke mate bezig met de tegenstelling tussen de meer recente 'galante' en de oudere 'geleerde' stijlen, dat wil zeggen hij bestudeerde naast het werk van C.Ph.E. Bach, dat van oudere meesters en dan met name van J.S. Bach en G.F. Händel. De invloed van deze componisten op de Mis in c moll (zoals overigens ook op zijn Requiem) is vooral duidelijk merkbaar in de koorgedeelten, waarvan er enkele zeer monumentaal zijn, zoals het machtige 'Qui tollis' voor achtstemmig dubbelkoor, of het vijfstemmig 'Gratias' en 'Sanctus'.

Mozart's Mis in c moll is ongetwijfeld één van de meest uitnemende voorbeelden van de ontwikkeling van de gewijde muziek tussen Bach's Hohe Messe en Beethoven's Missa Solemnis.

M

Meebewegingen bij het zingen, zoals het trekken van pijnlijke gezichten, met het hoofd zwaaien, het opheffen der schouders, enz. moeten worden vermeden.

Mondholte wordt omgeven door hard en zacht gehemelte, onderkaak, tanden en lippen.

'Der Mund soll des Sängers Heiligtum sein'. Aangeraden wordt het gebruik van prikkelende dranken, tabak, enz. na te laten. Na het eten doet men goed den mond te reinigen.

N

N wordt gevormd tusschen tongpunt en de wortels der bovensnijtanden. Zij kan zoowel slag- als stemhebbende consonant zijn.

In het eerste geval wordt zij, terwijl wij het gehemelte eenigszins optrekken, snel uitgesproken en in het tweede geval vormen wij haar met laaghangend gehemelte en minder sterkeren tongdruk. Hierbij trilt de lucht in de neusholten.

Als slagconsonant wordt de n dikwijls gebruikt om de vocalen meer voor in den mond te vormen en als stemhebbende om deze door de resonans der neusholten te verfraaien.

Nabootsing van het stemgeluid van geoefende, goede zangers of zangeressen door ongeoefende gaat dikwijls gepaard met een geheel of gedeeltelijk verlies van eigen stem!

Enkele zangpaedagogen gronden hun methode op 'nabootsing', d.w.z. zij zingen hun leerlingen voor zonder verder nauwkeurig uiteen te zetten het 'hoe en waarom' van zulk een toonvorming.

Dat een dergelijk onderwijs elken vasten grondslag mist is duidelijk, terwijl bovendien het gevaar voor een vroegtijdig tremoleeren en detoneeren der stem niet moet worden onderschat.

Immers, hier ontbreekt alle kennis omtrent ademhaling, phonetiek, acoustiek, resonantie enz. en daarmede de wetenschap voor een juist 'instellen' van het zangorgaan.

O

O wordt wel eens genoemd 'de vocaal van feestelijkheid en praal', in tegenstelling met ie, welke gevoelens van heftigheid en scherpte wekt. Zij is naast aa de schoonste vocaal voor de zangstem. Het strottenhoofd ligt hier lager dan bij aa, terwijl de klanktrillingen meer in den voormond plaats vinden. Daarom klinkt de vocaal dikwijls te eentonig, te kleurloos, waarom men goed doet hem te kleuren met een vocaal met sterkere achtermondtrillingen, b.v. ee of ie.

Bij hooge tonen zinge men ò in plaats van oo, maar dan met ruimen mondstand!

P

P is een lipmedeklinker en wordt gerangschikt onder de stemlooze slagconsonanten. Zij heeft van alle medeklinkers de meest vaste lippenluiting. De uiterste randen der lippen zijn hier aaneengesloten.

Dikwijls gebruikt men bij het zingen der p te veel lucht, waardoor zij als ph klinkt. Dit schaadt de heldere uitspraak der opvolgende vocaal en werkt luchtverspillend. Men trachte de p door de kracht der lippen en niet door lucht te vormen. Evenals t en k behoort de p tot de stemconsonanten.